

України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 17.04.2023 р.).

3. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. №2275-VIII / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення: 17.04.2023 р.).

Моїсеєнко Д.М.,

доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін ННІПО Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ, к.ю.н.

ВІДЕО- ФОТО- ЗЙОМКА : АСПЕКТИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Початок ХХІ сторіччя є часом бурхливого розвитку цифрових технологій. Якщо ще у 90-х роках минулого віку фото- відеозйомка була достатньо складним технічним процесом, що потребувала спеціального обладнання та певних професійних навичок, то зараз існують численні пристрої для фіксації фактів на фізичний носій, якими може скористатися будь-хто. Фіксація оточуючої реальності за допомогою технічних засобів щільно ввійшла до людського побуту. Будь-які події можуть бути зафіксовані як безпосередньо присутніми (за допомогою смартфонів), так і в автоматичному режимі камерами спостереження, автомобільними відео-реєстраторами тощо.

Різною є і мета фото- відеозйомки. Вона може здійснюватись з метою створення художнього твору, або розповсюдження запису в мережі Інтернет заради популярності, або контролю дотримання трудової дисципліни, або фіксації факту задля здійснення подальших юридично значимих дій тощо.

Метою існування права є регулювання суспільних відносин. Якщо змінюються суспільні відносини, це має тягнути за собою зміну/доповнення норм права, які їх регулюють. Нажаль, достатньо часто право не встигає за розвитком суспільних відносин. На нашу думку, саме така ситуація склалася у сфері регулювання правовідносин щодо створення, відтворення та розповсюдження фото- відеоматеріалів, знятих в публічних місцях.

Безпосередньо ці правовідносини не були предметом окремого наукового аналізу. Питання правового регулювання зйомки в публічних місцях висвітлюється переважним чином в невеликих аналітичних нарисах, авторами яких є практикуючі юристи, або без зазначення авторства.

Врегульовані ці правовідносини загальними нормами. Зокрема, ст. 32 Конституції України, ст. 11 ЗУ «Про інформацію», ст. 307 - 308 ЦК України,

ст. 31, 40 ЗУ «Про національну поліцію» та ін. Однак, спеціального закону про здійснення фото- відеозйомки в Україні не існує.

В якості прикладу недосконалості правового регулювання правовідносин, пов'язаних фото- відеозйомкою особи, наведемо ст. 307 ЦК України, яка оперує поняттям «зйомка на фото-, кіно-, теле- чи відео плівку». Однак, у сучасних цифрових пристроях для фото- відеозйомки «плівка» в якості носія не застосовується. Натомість, інформація, що містить зображення, безпосередньо записується на цифровий носій (карти пам'яті, флеш-карти тощо), або, навіть, безпосередньо до віртуального «хмарного» сховища.

Через певну законодавчу неврегульованість питання фото-відеозйомки, періодично виникають цивільно-правові спори щодо законності створення, відтворення та розповсюдження фото- відеоматеріалів.

Серед питань, щодо яких може виникнути суперечка: 1) законність встановлення пристрою відеоспостереження на власному об'єкті; 2) законність відеоспостереження за працівниками; 3) порядок та форма отримання згоди на фото- відеозйомку; 4) правомірність заборони зйомки в публічному місці, що є приватною власністю (торгівельні заклади, заклади громадського харчування тощо); 5) правомірність зйомки особи що перебуває в публічному місці та/або виконує публічні функції; 6) правовідносини авторського права; 7) правомірність демонстрації та/або поширення запису/фотографії; 8) законність здійснення відеозапису під час діяльності так званих «громадських активістів»; 9) відшкодування шкоди, пов'язаної з розповсюдженням запису/зображення; 10) відшкодування витрат, пов'язаних з заборною показу/відтворення відеозапису/зображення тощо. Цей перелік не є вичерпним, а лише вказує на різноманітність правовідносин, пов'язаних зі здійсненням фото- відеофіксації навколишнього світу.

Аналізуючи практику Верховного Суду, слід зазначити, що касаційною інстанцією розглядалися наступні категорії спорів, пов'язаних з відеозйомкою: 1) Щодо законності встановлення камер відеоспостереження на власному будинку (Постанови від 17.05.2018 по справі №576/910/15-ц та від 03.03.2020 по справі № 279/2012/17) [1, 2]; 2) Щодо відеоспостереження за працівниками (Постанова від 18.05.2020 № 661/4665/18) [3]; 3) Щодо законності відеозйомки під час проведення педагогічної ради (Постанова від 27.11.2019 по справі № 462/3385/16-ц) [4], загальних зборів ОСББ (Постанова від 02.04.2018 по справі № 755/3488/16-ц) [5], виконавчих дій (Постанова від 27.10.2021 по справі № 320/10226/18) [6], діяльності «активістів» (Постанова від 22.09.21 по справі № 334/1644/16-ц) [7] тощо.

Слід зазначити, що судова практика в спорах, пов'язаних з фото-відеозйомкою, є значно ширшою та не обмежується лише практикою ВС.

Таким чином, на нашу думку, сфера відео- фотозйомки потребує врегулювання за допомогою прийняття спеціального сучасного закону, що

враховував би специфіку створення, відтворення та розповсюдження фото-відеоматеріалів, а також, суб'єктів та об'єктів зйомки та місця її проведення.

1. Постанова ВС від 17.05.2018 по справі №576/910/15-ц. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74475623>
2. Постанова ВС від 03.03.2020 по справі № 279/2012/17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88016666>
3. Постанова ВС від 18.05.2020 № 661/4665/18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89345683>
4. Постанова ВС від 27.11.2019 по справі № 462/3385/16-ц. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86205912>
5. Постанова ВС від 02.04.2018 по справі № 755/3488/16-ц. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73304430>
6. Постанова ВС від 27.10.2021 по справі № 320/10226/18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100644091>
7. Постанова від 22.09.21 по справі № 334/1644/16-ц. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100141554>

Мосякіна О. А.,

старший аналітик відділу аналізу
інформації та управління ризиками
Територіального управління БЕБ
у Волинській області

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЕНІ ЯК ВИДУ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Зосередимо свою увагу на застосуванні пені як виду цивільно-правової відповідальності за порушення одних із найпоширеніших – грошових зобов'язань. Основною дефініцією досліджуваної сфери є поняття «пені». Насамперед варто зауважити, що «пеня» як вид договірної відповідальності за невиконання зобов'язання регулюється у таких кодифікованих актах, як Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) та Господарський кодекс України (далі – ГК України). У цьому аспекті звертаємо увагу на проблематику співвідношення норм ЦК України та ГК України, яке має велике практичне значення. Згідно з визначенням предмета правового регулювання ЦК України до відносин, що ним регулюються, належать особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників⁴. Наразі предметом правового регулювання ГК України виступають майнові правовідносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності саме між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері